

Střední Evropa co nový region IMS - otázky

Jan Křen

Už při druhé diskusi katedry NMZ, kdy několik kolegů navrhlo nový program (modul) se střední Evropou, jsem postrádal hlubší argumentaci, ale domníval jsem se, že diskuse bude pokračovat a - jak jsem naznačil ve svém příspěvku z 23. 3. 12 - očekával jsem, že tam na ni dojde. Poněvadž se zatím nic takového nestalo, chci tento problém nastolit zde.

Nemohu jinak začít než podivem nad chabou argumentací, s níž navrhovatelé střední Evropy jako nového regionu v programu IMS přišli. Ještě pochopitelné je, že se střední Evropa jako samozřejmost bez bližšího určení objevuje v jedné poznámce zajímavého Kubátova materiálu k problematice RVS. Už tíž pochopitelné je, když se střední Evropa jako nový region navrhuje a přitom se její výměr odmítá (Konrád). Víc než povrchní je její vymezení zkratkou NMZ + Víšegrad nebo stř. Evropa (Nigrin), což není totéž a také se nevyrovnává podobou protizápadní Mitteleuropy, na jejímž odmítnutí a na vazbě se Západem (viz Filipová) je založena celá historie Spolkové republiky, podtržená i formou sjednocení Německa - nikoli federací či připojením NDR, nýbrž pouhým připojením pěti východoněmeckých zemí. Blíž věcnému výměru je Kučerova definice střední Evropy jako zemí dvojí transformace, nacistické a komunistické; nehledě k tomu, že to je definice minulosti, a ne současnosti a budoucnosti, rozbíhá se tento výměr do „nekonečných“ dálek, neboť touto dvojí transformací neprošlo přece jen Polsko, Československo a Maďarsko, ale též Pobaltí, Bělorusko, Ukrajina nebo balkánské Rumunsko, Bulharsko a svérázně i bývalá Jugoslávie.

Ačkoli návrh došel až k podrobnému výčtu kreditů, zarážející je, že tu nepadla ani zmínka o výuce (přednášky a semináře) střední Evropy v bakalářském stupni a nebyly zmíněny ani další čtyři magisterské programy IMS, v nichž je střední Evropa zastoupena

Všechny makroregiony i naše teritoria jsou konstrukcí, třebaže ne libovolnou. Pro střední Evropu to platí dvojnásobně, neboť nemá jednoznačné vymezení geografické a v literatuře jsou zastoupena různá pojetí od nejširšího masarykovského od Baltu po Jadran (Rotschild, Magocsi) po užší pojetí trojice Rakousko, Československo, Maďarsko/Uhry (Wandycz), s nimiž by se měli navrhovatelé vyrovnat a zdůvodnit, jaké pojetí volí a proč je volí.

Přiznám se, že je mi trapné připomenout, že už před lety právě z IMS vyšlo ještě další odlišné pojetí v největší knize na toto téma, mých Dvou stoletích, na jejichž polském překladu se již pracuje a měl by ještě letos vyjít. Kniha navazovala na řadu doma i v zahraničí studií publikovaných již na přelomu 70. a 80 let, které se točily právě kolem vztahů Německa a střední Evropy. Své současné úvahy jsem ve zkratce vtělil do svého referátu, předneseného na work-shopu Rakouského centra z 26. 10, 2011 Našemu šéfovi Vykoukalovi jsem jej už při otevření tohoto webu poslal (ten v něm poopravil dvě málo srozumitelná místa, zač dík), ale nějakým nedopatřením nebyl zde vyvěšen; proto ho připojuji k tomuto příspěvku.

V každém případě je návrh nového studijního programu IMS vážná věc, která na navrhovatelích vyžaduje věcnou, obsahovou analýzu jeho náplně, vztahu k už existujícím programům v IMS i na jiných pracovištích v Česku, eventuálně též v zahraničí, o souvislostech s PRVOUKem ani nemluvě. Když už se k tomu nevyužil tento web, byla by lehkomyšlnost, kdyby se pro to nenašlo jiné fórum.